

Brännheta skatter - Bör avfallsförbränning och utsläpp av kväveoxider från energiproduktion beskattas - SOU 2017:83

Sammanfattning

- Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) anser i likhet med utredningen att det inte är motiverat att införa en skatt på förbränning av avfall.
- En sådan skatt skulle bli rent fiskal och inte på ett kostnadseffektivt och verkningsfullt sätt styra mot en mer resurseffektiv och giftfri avfallshantering.
- Förslaget skulle försämra konkurrenskraften för kraftvärme och fjärrvärme på vissa orter i en tid när dessa redan har en tuff konkurrenssituation samtidigt som de fyller viktiga funktioner i energisystemet.
- SKL anser att det är lämpligare att använda styrmedel som direkt riktar sig mot produktdesign, upphandling och ökad utsortering för materialåtervinning.

Övergripande synpunkter

Kommuner, landsting och regioner är på många sätt föregångare i Sveriges arbete med att ställa om energisystemet till förnybar energi, i både energiproduktion och energi-användning i byggnader och transporter. SKL stödjer en omställning av energisystemet till förnybar energi, minskad miljöpåverkan och en effektiv energianvändning genom långsiktiga och effektiva styrmedel.

Styrmedel behöver dock åstadkomma verklig miljö- och klimatnytta. Hänsyn behöver även tas till redan införda styrmedel, effekten på den relativa konkurrenskraften för olika energiproduktion samt till konkurrensutsatt industri.

Skatt på avfallsförbränning

Utredningen har sett över förutsättningarna för avfallsförbränning och analyserat behovet av en skatt på förbränning av avfall. Utgångspunkten har varit att en skatt ska bidra till en mer resurseffektiv och giftfri avfallshantering i enlighet med avfallshierarkin och regeringens ambition att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer.

Utredningen anser att det inte bör införas någon skatt på avfallsförbränning. En sådan skatt menar utredningen skulle bli rent fiskal och inte på ett kostnadseffektivt och verkningsfullt sätt styra mot en mer resurseffektiv och giftfri avfallshantering. Utredningen bedömer att det är lämpligare att se över de styrmedel som direkt riktar sig mot exempelvis utsortering av angelägna avfallsfraktioner eller produktdesign. Exempel på sådana styrmedel är tillståndsvillkor eller ett utökat producentansvar.

SKL instämmer i utredningens överväganden och avstyrker förslaget till en skatt på avfallsförbränning.

SKL anser att plast och annat avfall i första hand ska återanvändas och materialåtervinnas. Energiåtervinning bör bara ske av fraktioner som inte kan nyttiggöras högre upp i avfallshierarkin till rimlig kostnad. Så länge plast förekommer i samhället är dock energiåtervinning genom förbränning inom överskådlig tid det mest resurs-effektiva sättet att få bort giftig, kontaminerad eller på annat sätt icke-återvinningsbar plast ur samhället. Så länge det finns en underkapacitet för avfallsförbränning i övriga EU och avfall fortsatt deponeras eller förbränns utan energiutvinning finns det stor klimatnytta och goda ekonomiska argument för fortsatt svensk import av avfall för energiutvinning, även om de fossila koldioxidutsläppen från avfallet enligt FN:s ramverk då räknas som svenska utsläpp.

SKL anser att mängden plast som inte återvinns främst bör minskas genom kravställning på produkters innehåll och återvinningsbarhet, genom EU:s ecodesignkrav, producentansvar, upphandling etc. Efterfrågan bör ökas för återvunnen och biobaserad plast. Samtidigt bör ökad utsortering för materialåtervinning främjas. Verksamhetsavfallet är redan idag förhållandevis väl sorterat och en ökad sortering av hushållsavfall drivs främst av faktorer som tillgänglighet och hushållsnära insamling. För många fraktioner, såsom hygienproduktioner, leksaker, trasiga kläder, grovavfallsplast etc., saknas oftast separata insamlingssystem, vilket gör att en skatt enbart skulle medföra en ökad kostnad för energiutvinning. Pågående initiativ mellan fjärrvärmeföretag, producenter och återvinningsbranschen för att minska problematiken kring plast bör stödjas.

Priset på avfallsbehandlingstjänster sätts idag på en europeisk marknad. En anläggning som tar emot avfall för energiutvinning kan därmed inte höja priset mot sina externa leverantörer och dessa får heller inget ökat incitament att sortera. En kommun kan bara föra vidare en ökad skattekostnad på det avfall som är kommunens eget. På dagens värmemarknad finns pga. konkurrensen med andra uppvärmningsformer ytterst begränsad möjlighet att höja fjärrvärmepriset för att finansiera skatten. Skatten blir därmed främst en förmögenhetsöverföring från kommun till stat.

En skatt går också på tvärs med Energikommissionens ställningstaganden om vikten av konkurrenskraftig kraftvärme och fjärrvärme. Ur effektbalanssynpunkt är det särskilt viktigt att det finns planerbar kraftproduktion vintertid. Kommissionen påvisade en svår konkurrenssituation för kraft- och fjärrvärme men lämnade enbart förslag som gynnade andra energislag. Cirka 1000 MW eleffekt i kraftvärmens väntades läggas ner i tidsperspektivet 2025. Ersättningsinvesteringar tar tid att genomföra.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande